

40 Χρόνια μετά, ήρθε επιτέλους η ώρα για τα δικά μας Πολυτεχνεία!

των Νώντα Φλώρου και Ελένης Στουπή *

Είναι τουλάχιστον άχαρο, να επιχειρήσει κανείς να αναφερθεί στο Πολυτεχνείο, 40 χρόνια μετά και όταν έχει χυθεί τόση μελάνη για να το περιγράψει, να το καταλάβει, να το τιμήσει, να το αναδείξει, να το κριτικάρει ή να μειώσει τη σημασία του. Είναι τόσος ο πλούτος των αναφορών στο πεδίο αυτό που μια δική μας συνεισφορά δεν θα κατάφερνε παρά να ξύσει την πατίνα που έχουν αφήσει τα χρόνια πάνω στο μνημείο των αγωνιστών του Πολυτεχνείου. Βέβαια το Πολυτεχνείο δεν προσφέρεται για μνημειακή αντιμετώπιση γιατί κάθε εξέγερση "πεθαίνει" όταν γίνεται μνημείο του εαυτού της.

Η φετινή 40η επέτειος του Πολυτεχνείου ωστόσο, κρύβει συμβολισμούς και ευκαιρίες να αναδείξουμε αναλογίες της τωρινής συγκυρίας με την τότε εξέγερση. Για αυτό και θα προσπαθήσουμε να ξεφύγουμε από τις νόρμες που μας επιβάλλονται από την συνήθεια και την κανονικότητα της επετείου του Πολυτεχνείου όχι με μια φυγή προς τα μπρος αλλά με μια προσέγγιση της ουσίας αυτής της εξέγερσης. Καταθέτουμε λοιπόν μερικές σκέψεις μας, για τις δικές μας εξεγέρσεις, για τα δικά μας Πολυτεχνεία!

Κατ' αρχάς ο αγώνας στο Πολυτεχνείο ήταν αγώνας για την αποκατάσταση της δημοκρατίας. Στον αγώνα αυτό για την δημοκρατία που συσπείρωσε ευρύτερες λαϊκές δυνάμεις διαφάνηκε η επιρροή της ταξικής δυναμικής της ελληνικής κοινωνίας στην επιβολή και την στήριξη της δικτατορίας. Μην ξεχνάμε πως μόλις μερικά χρόνια πριν την επιβολή της δικτατορίας λαμβάνει χώρα μια ταχεία ριζοσπαστικοποίηση του λαού με τους εργάτες να παίρνουν τα συνδικάτα στα χέρια τους, τους νέους να διαδηλώνουν και τον κλοιό γύρω από την αστική ηγεμονία να στενεύει ασφυκτικά. Η διαδικασία αυτή οδηγήθηκε στο αποκορύφωμα της με τα Ιουλιανά, όπου σε διάστημα 70 ημερών πραγματοποιήθηκαν 400 περίπου συγκεντρώσεις. Ήταν τότε που η οξύτητα της ταξικής αντιπαράθεσης οδήγησε την ελληνική αστική τάξη να ζητήσει την συμμετοχή του ξένου παράγοντα για να επιβληθεί στον κόσμο της εργασίας. Συμπεραίνουμε λοιπόν πως ήταν κυρίως η ένταση της εκμετάλλευσης του κόσμου της εργασίας, όπου αναδείχθηκε μέσα από το αίτημα για δημοκρατία, στα τέλη μιας δεκαετίας που ο ελληνικός καπιταλισμός "ανδρώνονταν" και διεκδικούσε θέση στον διεθνή καταμερισμό, διεκδικούσε την ιδιαίτερη συνάρθρωσή του στο σώμα της ιμπεριαλιστικής αλυσίδας, όπου οδήγησε τους κυρίαρχους να προχωρήσουν στην επιβολή ενός στρατιωτικού καθεστώτος.

Σήμερα, η ταξική δυναμική της ελληνικής κοινωνίας, είναι φανερό σε μεγάλα τμήματα του πληθυσμού, πολλοί αντιλαμβάνονται ότι είμαστε μάρτυρες ενός ταξικού πολέμου που κήρυξαν οι πλούσιοι στους φτωχούς. Ζούμε μια διαδικασία πλιατσικολόγησης τόσο του μελλοντικού πλούτου που θα παράξουν οι υποτελείς τάξεις, όσο και του παγιωμένου πλούτου τον οποίο κατέχουν οι τάξεις αυτές σαν περιουσιακά στοιχεία (ακίνητη και κινητή μικροϊδιοκτησία, καταθέσεις, υλικά αγαθά - κρυσταλλωμένη εργασία). Μια επίθεση που για να ολοκληρωθεί απαιτεί την επιβολή ακραίου αυταρχισμού. Στο σημείο αυτό προκύπτει αυτόματα μια αναπόφευκτη σύγκριση του καθεστώτος της χούντας των συνταγματαρχών με την δημοκρατία - κέλυφος που επιβάλλουν οι κυρίαρχες τάξεις σε συνδυασμό με τους δανειστές.

Κύριο στοιχείο ομοιότητας είναι η αδυναμία και των δυο, της δικτατορίας και της σημερινής ενορχηστρωμένης προσπάθειας για την υποτίμηση της εργασίας, να ενσωματώσουν τα

λαϊκά αιτήματα και να χρησιμοποιήσουν οποιοδήποτε άλλο μέσο επικοινωνίας με τα κατώτερα στρώματα πέραν της βίας. Η διαρκής και στοχευμένη υποβάθμιση της Παιδείας σε συνδυασμό με την οξεία ιδεολογική χειραγώγηση που εξαπολύουν τα καθεστωτικά ΜΜΕ φτιάχνουν ένα ιδανικό υλικό για την δημιουργία ευάλωτων συνειδήσεων με εμποδωμένες τις λογικές της υποταγής στον κυρίαρχο. Αντίδοτο σε αυτήν την στρατηγική είναι μια δημοκρατία που δεν θα είναι αυτοσκοπός αλλά μέσο για την περαιτέρω χειραφέτηση της κοινωνίας. Μια δημοκρατία λοιπόν που θα υπερβαίνει "δημοκρατικά" τον ίδιο της τον εαυτό. Κι εδώ εδράζεται η εξεγερσιακή συνεισφορά του Πολυτεχνείου, ο οραματισμός μιας δρώσας δημοκρατίας εν κινήσει που διαλέγεται με τον εαυτό της, διερευνά τα όριά της και θέτει η ίδια το καθήκον της υπέρβασής της. Είναι η δημοκρατία της εξέγερσης, της τομής στην κανονικότητα της υποταγής, η οποία όμως περιορίζεται αρχικά αναγκαστικά, στο πολιτικό υποκείμενο που την ενσαρκώνει. Ο κίνδυνος για το καθεστώς της χούντας αλλά και για τον αστισμό συνολικά ήταν η διάχυση αυτής της διαδικασίας σ' όλη την κοινωνία η γενίκευση αυτών των ανατρεπτικών αντιθέσεων. Τα τανκς που μπήκαν στο Πολυτεχνείο τη νύχτα της 17ης Νοέμβρη και η μεταπολίτευση κατόπιν, ήταν τα μέσα καταστολής, τα μέσα εξάλειψης αυτής της διαδικασίας, διαφορετικής φύσης βέβαια το ένα απ' το άλλο αλλά εξίσου σκληρά. Τα τανκς ήταν η πρώτη (και τελευταία) γραμμή άμυνας της δικτατορίας, η τυπική δημοκρατία της μεταπολίτευσης ήταν το μέσο διασφάλισης της «κατάκτησης», η «κατοχή» του πολιτικού και κοινωνικού χώρου από τον αστισμό.

Και σήμερα η δημοκρατία, όχι με την γενικευμένη, αφηρημένη της έννοια, αλλά ως κοινωνική πρακτική μπαίνει υπό αμφισβήτηση. Η δημοκρατία των δικαιωμάτων και της συμμετοχής υποκαθίσταται από την "δημοκρατία των αγορών", όπου ψήφος είναι το δολάριο, το ευρώ, το γεν και όποιος τα διαχειρίζεται και τα κατέχει, έχει λόγο, φωνή και συμμετοχή στις αποφάσεις που αφορούν κυρίως το ζοφερό μέλλον εμάς των άλλων.

Άρα το αίτημα της δημοκρατίας είναι η μία κόκκινη γραμμή (η άλλη είναι η επίθεση των «από πάνω» στους «από κάτω»), που συνδέει την σημερινή επέτειο με το ίδιο το γεγονός και η εξέγερση είναι ένας ιδιαίτερος δρόμος επίτευξης αυτού του στόχου, εφόσον όλες οι άλλες ατραποί έχουν αποκλειστεί. Εξέγερση μαζική – λαϊκή και όχι κινήσεις "καταδρομικού" τύπου αυτάρεσκα αυτοπροσδιοριζόμενων "πρωτοποριών" οι οποίες συγκροτούνται εκ των προτέρων στο δικό τους φαντασιακό αντί να ορίζονται εκ των υστέρων από τα υλικά αποτελέσματα που θα αφήσουν στην κοινωνική σύγκρουση και την χρησιμότητα τους στον αγώνα για την απελευθέρωση.

* Ο Νώντας Φλώρος είναι φοιτητής Μεταλλειολόγων ΕΜΠ και η Ελένη Στουπή φοιτήτρια Ηλεκτρολόγων ΕΜΠ